

Добри практики

Събрани от

Euroface Consulting s.r.o.
и **Gymnázium Sázavská**

© Euroface Consulting 2013

Съдържанието на Модула е адаптирано на български от Асоциация Дислексия - България

Съдържание

Въведение

Случай от практиката 1

Случай от практиката 2

Случай от практиката 3

Случай от практиката 4

Полезни сайтове и публикации /на английски език/

Полезни сайтове и публикации /на български език/

„Може да сте изключително интелигентен и да имате дислексия. Необходимо е само да разберете как учите и как обработвате информация. Ако знаете това, ще сте в състояние да преодолеете множество затруднения, причинявани от дислексията.“

Тим Тибоу

Въведение

Всички модули на Dysvet са резултат от съвместната работа между партньорите. Целта на курса е да се осигури подкрепа на хората с дислексия при тяхното професионално обучение и на работното им място.

Този модул е в известен смисъл изключение, защото информацията, представена в него идва не от специалисти, работещи в областта на дислексията, а от самите дислексици, които са дали своето съгласие за публикуване на техните истории, желаещи да споделят собствения си опит.

Ние търсехме истории на реални хора, чиито живот е повлиян от дислексия, които са преодолели затрудненията си и чиито опит да мотивира останалите. Срегнахме се с доста хора, но малцина от тях се съгласиха да говорят открито за проблемите, с които са се сблъскали в живота си, как са се справили и по този начин да са полезни на другите.

Дагмар Ридлова пише във въведението към „Sborník v úrovědí dospělých dyslektiků“ (първият сборник с материали, написани от дислексици в Република Чехия): Дислексията обикновено се фокусира върху проблемите. Съществува официална дефиниция и много е написано за причините и последствията от дислексията. Често обаче пропускаме да видим проблемите на конкретния дислексик и да предложим най-добрите лично за него решения.

Надяваме се този модул да премести фокуса от разглеждането на проблема като цяло върху конкретния човек и неговите специфични потребности.

Цели

Този модул представлява подбор на случаи от практиката, подготвени от хора с дислексия, желаещи да споделят собствения си опит.

Целта на модула е да подкрепи хората с дислексия в техните усилия да формират добро самочувствие и да преодолеят последствията от дислексията в своето професионално обучение и трудова реализация.

Случай от практиката 1

Рената разбира, че е с дислексия когато е на 28. Успешно е завършила гимназия с профил география. Проявява интереси в областта на геодезията. Тъй като е старателна и упорита, тя смята, че начинът, по който подготвя уроците си е най-правилният. Тя прекарва минимум 3-4 часа всеки ден, препрочитайки записките си, учебниците и опитвайки се да запомни термините и да разбере взаимните връзки между тях. Рената счита, че се справя добре. В действителност резултатите ѝ са на средно ниво и определено не отговарят на усилията, които полага. Според нея не особено високите резултати на изпити и тестове се дължат на притеснение и неумение да се съсредоточи. Никога не е допускала, че за това може да има друга причина.

След завършване на училище Рената започва работа в Бюро за проучвания, картография и кадастър. Първоначално е заинтересована и удовлетворена от своята работа. И тъй като е свикнала да работи съзнателно и упорито, успява да стигне до позицията на зам.-началник на отдел. Това изисква постоянно да чете дълги и сложни документи; да взима бързо решения, да подписва договори и да подготвя отчети. Тя допуска грешки, остава до късно на работа, а началникът ѝ често е недоволен от работата ѝ. Рената е постоянно под стрес, личният ѝ живот също страда от това. Решава да се срещне с психолог. По време на терапията се установява наличие на симптоми на дислексия. Психологът ѝ обяснява причината за нейните проблеми и ѝ предлага възможни решения. Първоначално Рената е притеснена, но в последствие решава да продължи да върши работата, която ѝ харесва. Преодолява притеснението си и споделя проблема с началника си, както и предложените от психолога решения, които началникът приема.

Рената предлага с лесните задачи да се справя незабавно, но за по-важните решения и по-сложните документи да разполага с допълнително време.

С помощта на психолога тя се учи да организира работния си ден. Започва работата с документите преди още колегите ѝ да са дошли на работа, когато може да се съсредоточи по-добре. Насрочва срещите с колегите за следобедните часове, когато ѝ е по-трудно да се съсредоточи върху работата с документите.

След въведените промени резултатите на Рената са значително по-добри и тя се чувства много по-спокойна и уверена.

Случай от практиката 2

Зденек, 45 г.

Зденек е бил жизнерадостно дете, много добър в спорта. В продължение на повече от 20 години рекордът на 100 м бягане сред учениците от основните училища е бил негов. Още от началното училище Зденек имал проблеми с ученето – не се справял добре с четенето, писането под диктовка, дори и с преписването на текст.

По онова време симптомите на дислексията не са били толкова добре познати и състоянието рядко е било разпознавано и диагностицирано. Поради тази причина затрудненията му са отдавани на липса на достатъчно усилия.

Родителите са се опитвали да му помогнат да преодолее трудностите с допълнителни занимания и безкрайно преписване на дълги статии от вестниците. Момчето не разбирало текстовете и часовете за писане били за него кошмарни.

Когато става на 14 постъпва в средно военно училище. Смятало се е, че е приучен към ред, но и там трудностите в ученето продължили. Зденек не разбирал текстовете, но компенсирал дефицитите с отличните си практически умения. Това му позволява да завършва успешно.

Скоро след това започва собствен бизнес.

Благодарение на своя бизнес нюх и предприемчивост бързо постига успех. Понастоящем във фирмата му работят 120 души. Най-силните страни на Зденек са умението му да вижда възможности там, където другите не ги откриват. Отделя много време да се занимава с дейностите, в които е много добър, а административните задачи оставя за колегите си. Споделя, че отличната му интуиция му помага и при подбора на персонал.

Преди 30 години симптомите на дислексия не са били добре познати на учителите и на широката общественост, затова често като причина за затрудненията в ученето се е посочвала липсата на упоритост, постоянство и самодисциплина.

Зденек и днес, във времето на технологиите, не залага на интернет, а предпочита да основава бизнеса си на личните си контакти с клиентите.

Дагмар Ридлова – автор на програмата „Езици без граници“

Прекарах детството и юношеството си в Прага. Близо до нашия дом имаше институт за разработване на отоплителни системи. Баща ми работеше там като технолог. Живеех в атмосферата на института от самото си раждане. Например през 1965 опитах първата храна, стоплена в микровълнова фурна, разработена от инж. Андрас и неговия екип. През 60-те в училище научих, че някой ден науката ще реши всички човешки проблеми. От време на време посещавахме института и аз винаги бях запленена от различните процеси. Бях заинтересована от превръщането на суровия материал в продукти. Нямах значение дали става въпрос за стъкло, порцелан, килими, музикални инструменти или шоколад. Харесваше ми да наблюдавам, да питам и да мисля за тези процеси.

Винаги съм искала да работя като изследовател и не съм си представяла, че ще работя в съвсем различна сфера – разработване на образователни материали и методи за работа с деца с дислексия. Проблемите на тези деца понякога изглеждат парадоксални, трудни за обяснение.

Притежавам специални компетенции за моята работа. Самата аз имам дислексия и огромен личен опит. Мога да опитвам на себе си това, което правя. В началото приемах дислексията като увреждане, докато някой не ме посъветва да превърна недостатъците си в предимства. Този съвет промени живота ми. Започнах да се занимавам с разработване на учебни материали за деца с дислексия. За съжаление, не разполагаме с изследователски институт, занимаваш се с тези проблеми, така че трябваше да работя като предприемач. През 2010 иницирирах създаването на асоциацията ADYS. Харесвам работата си и се справям с финансовата страна както мога.

Днес знам, че науката не може да реши всичките ни проблеми. Живеем в поляризиран свят и това е нашата съдба. Удоволствията дават цвят на живота ни, а трудностите му придават дълбочина. Това е моето кредо. Имам и още едно: това, в което сме еднакви ни свързва, това, в което сме различни ни помага да се развиваме и израстваме. Тази философия ми помага и в работата, и в личния ми живот. Знам, че имам слабости, но има и неща, в които съм добра – както всеки друг човек.

Завърших университет в Прага, специалност „Икономика“. Работила съм като програмист-анализатор. От 1991 напуснах работа и се занимавам с разработването на учебни материали и методи за деца с дислексия. Автор съм на два индустриални модела. Член съм на DYS-centre – Прага и на Чешката асоциация на Патентния офис и Сдружението на изобретателите и рационализаторите.

Основната тема на моята работа? Езици без граници...

Случай от практиката 3

Ричард

Моите родители ме насочиха към спорта и резултатите ми в училище не бяха от първостепенно значение за тях. Да науча нещо ново беше по-важно отколкото оценките, които получавах. Резултатите ми в училище бяха под средните. Трябваше да уча в свободното си време, но предпочитам да се занимавам със спорт.

Успях някак си да завърша средното си образование. Никой не се интересуваше особено, че дипломата ми беше ниска. Намерих интересна работа, която наистина ми харесваше и аз приех да уча задочно. Завърших колежа без особени проблеми.

Имам три деца и две от тях учат в гимназия. Обикновено жена ми им помага с уроците, но се случва и аз да се намесвам. Това е много странна ситуация, когато аз трябва да помогна на някого, който получава отлични оценки, по предмет, в който резултатите ми са били доста слаби.

Защо е толкова важно да получаваш високи оценки и защо са нужни толкова много домашни? Кои са практическите неща, които те ще носят със себе си през целия си живот?

Моето мнение е, че в училище децата трябва да научат много неща, които после никога няма да са им нужни в живота.

Хората с дислексия често не получават основна информация. Смятат, че не разбират нещо, с което всъщност много пъти е трябвало да се сблъскат.

Никога не съм имал успех в училище. Това беше доста депресиращо, но за щастие аз се занимавах със спорт, бях добър в него и това ми даваше възможност да се доказвам в нещо извън училище.

Никой и нищо не е перфектно, освен нашето семейство. Това е мястото, където децата могат да търсят отговор на всички въпроси.

Знаем, че нещата могат да бъдат обяснени простичко, но обяснението може и да е неразбираемо. Ако нещо изглежда много сложно, това не означава, че то наистина е толкова сложно, а че някой не знае как да го обясни по-просто.

Трябва да подготвим децата си за живота и да им обясним, че понякога ще се сблъскват със сложни правила и закони. Това може да се научи и в училище, но децата трябва да знаят, че родителите им винаги ще са до тях, ще ги подкрепят и подпомагат в овладяването на сложната материя, наречена „живот“.

Случай от практиката 4

Моника - диспраксия

Моника е на 37 години, учителка в гимназия.

Проблемът ѝ започнал още в детската градина, когато не можела да овладее правилния хват на молива и срещала трудности с оцветяването и рисуването. Работите ѝ никога не били закачени на таблото. По-късно, когато пораснала и искала да помогне на майка си с гладенето например, често се случвало да се изгаря на ютията. Още от детската градина Моника била много амбициозна. Тя много искала да се научи да си завръзва връзките на обувките и независимо от лошата ѝ фина моторика, успяла да овладее това умение само за два дни докато гостувала на свой братовчед.

Когато започнала да пише, натискът върху листа бил много силен, имало много напрежение в захвата на молива. Тя била последната в класа, на която позволили да пише с химикал. Времето, определяно от учителката за дадена задача в клас било крайно недостатъчно за Моника и всеки ден се налагало да довършва упражненията вкъщи с майка си. Дори движението ѝ изисквало концентрация, защото била много тромава, постоянно се блъскала в мебелите, спъвала се, разливала.

Нещо повече, Моника не можела да работи с другите деца по различни проекти, защото дори рязането с ножица и апликирането представлявали проблем.

В същото време тя не помни да е имала някакви проблеми в гимназията и в университета. Като учителка използва различни нови технологии.

Как Моника е преодоляла проблемите?

Благодарение на един много строг учител, на майка си и на упоритата си работа тя се е научила да пише добре. Но и досега това изисква от нея сериозна концентрация.

Полезни сайтове и публикации

/на английски език/

<http://www.eda-info.eu> – Европейската асоциация по дислексия (EDA) е европейска неправителствена организация към Европейския съюз със седалище в Брюксел. Обединяваща асоциации на хора с дислексия и други специфични обучителни затруднения, на родители, професионалисти и изследователи, EDA в момента наброява 37 члена от 25 европейски страни.

<http://www.doitprofiler.com> – Съдържа информация от различни източници за различните затруднения в ученето, с които хората се сблъскват, причини за тези затруднения и насоки за преодоляването им.

<http://dyslexia-international.org> - Dyslexia International, е неправителствена организация, регистрирана в Белгия през 2000 г.

<http://disco-tools.eu> – Европейски речник за умения и компетенции – терминологично описание и превод на професии, характеристика на лични компетенции или изисквания за определени професии, както и описание на различни образователни квалификации, дипломи и сертификати (сравнение на около 10 000 термини за умения и компетенции на няколко езика. Всеки, който има нужда да напише резюме или официално писмо на чужд език, може да ползва сайта.

Полезни сайтове и публикации

/на български език/

<http://www.dyslexia-bg.org> – Асоциация Дислексия – България е неправителствена организация със седалище гр.Русе, която работи в сферата на дислексията и обучителните затруднения от 2005 година. Сред основните дейности на Асоциацията са: разработване на информационни и обучителни материали по темата; организиране и провеждане на обучения за учители, родители, специалисти, работодатели; индивидуални занимания с деца и младежи и възрастни със затруднения от дислексичния спектър с цел преодоляване на трудностите. За всички години на своето съществуване екипът на Асоциацията работи по международни проекти с партньори от редица европейски страни по темата.

http://bg.scips.eu/subjects_and_disabilities/Social%20work/Social%20work%20and%20%20Dyslexia.html – Социална работа и дислексия

http://www.nbu.bg/PUBLIC/IMAGES/File/departments/CO/Dyslexia_Studenti.pdf - Нов Български университет създава условия за обучение на студентите с дислексия, съобразени с техните специфични потребности. На този линк ще намерите информация за студентите.

http://www.nbu.bg/PUBLIC/IMAGES/File/departments/CO/Dyslexia_Prepodavateli.pdf - Информация за преподавателите